

Aleš Bobek

ČAS A BEZČASÍ VE FOTOGRAFIÍCH MIROSLAVA TICHÉHO

Posudek bakalářské práce

Aleš Bobek se zajímá o dílo Miroslava Tichého. Z vlastností, které na něm mohl studovat, si vybral téma času (a bezčasu), o němž se domnívá, že zaujímá při hodnocení Tichého díla význačné místo.

Ve své práci se tedy z počátku zabývá pojmem času a jeho koncepcemi ve filosoficko-historickém kontextu, kde uvádí pojetí času Platona, Aristotela, Augustina, Husserla a Bergsona. Již při četbě tohoto přehledu můžeme zjistit, jak jednotlivá pojetí přisoudit k Tichého obrazům, abychom si mohli uvědomit jejich význam – autora zajímá především cykličnost Platonova pojetí času, Husserlova fenomenologická redukce a Bergsonovo trvání. Poté popisuje okolnosti a života běh Tichého života, aby posléze zkoumal pojetí času také ve fotografiích dvou jím význačných fotografů – Henri Cartier-Bressona a Josefa Sudka. Na jejich díle demonstruje dvě pojetí chápání času ve fotografii – Bressonův „rozhodující okamžik“, charakterizující jisté zastavení jinak rušného času a Sudkův nadčasový klid, který mu umožnil vracet se opakovaně ke stejnému námětu, až k vytvoření pocitu jeho záhadnosti, jako by postavení mimo čas.

Zde bych spatřoval jistý problém jinak velmi zřetelně členěné a se zájmem psané práce, ústící k otázkám – proč byli vybráni právě zrovna jen tyto dva fotografové? V čem zřetelném se dávají dohromady do celku s Tichým? Nemělo by kromě velmi abstraktní kategorie času, v jejíž evokaci autor práce dosahuje jistého účinku, zkoumána blíže morfologická stavba fotografie? Neboť díla uvedených autor se právě z morfologické stránky výrazně liší – Cartier-Bresson svými interakcemi postav, Sudek jistým objemem a pevností zobrazovaných neživých objektů s velmi promyšleným světlem, které tyto objemy a pevnosti tu nechávají vyniknout a tu jim nechávají zmizet. Mám dojem, že právě volba pouze kategorie času bez dalšího rozboru děl může vést ke konstatování, že se takto pak k Tichého fotografiím dají vztahovat různá pojetí času.

Autor práce nakonec dospívá k charakteristice časovosti Tichého díla, kterou je možné respektovat:

Bezčasí a šed' okolního světa normalizačního Československa výrazně ostře kontrastuje s Tichého životním tempem. A ten si funguje podle svého a okolní svět nechce a ani nemůže měnit. Tichého denní program je v podstatě stejný, stejné návyky, stejná místa, stejné způsoby. Tichý byl velice konzervativní, rád setrval na zaběhnutých zvycích a fungoval ve starých kolejích. Nic nového nebo „jiného“ nepotřeboval. (s.38)

Tichého každodenní fungování lze popsat a vystihnout jako jednání mající rituální povahu.

Věci, místa i lidi si rád opakoval. Tímto způsobem mohl odolávat všemožným nástrahám života a krizím. Měl pocit jistoty. Měl jakési bezpečné „zakotvení“. Jak se ale jevil v této souvislosti čas? Možná právě podobně jako u člověka zasazeného do prostředí archaické civilizace, který žil dle archetypů a opakování. Takový člověk, dle Eliadeho, „že i když je zasazen do doby, nenese její břímě, neohlíží se na její nezvratnost; zkrátka přehlíží to, co je na vědomí času zvláště charakteristické a rozhodující. Primitiv, stejně jako mystik nebo religiózní člověk vůbec, žije nepřetržitě v přítomnosti.“ (s.40)

Zejména za originální považuji názor aut závěrečný názor autora, že Tichého fotografie jako celek autorské tvorby by v tomto případě vylučovaly slova Susan Sontágové, že „fotografie jsou čistým výřezem času, nikoliv jeho tokem.“ V případě zmíněných fotografií to lze vyjádřit právě naopak, totiž že o onen tok jde především.

V celé práci autor prokazuje bezpečnou, zasvěcenou orientaci v tématu. Z formálního hlediska práce neobsahuje chyby, autor prostudoval velmi rozsáhlý seznam literatury.

Práci hodnotím známkou velmi dobře.

Jaroslav Vančát

18. 8. 2010